Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto HE 240/2018 vp

04.02.2019

Hallitusneuvos Ilpo Helismaa

HE 240/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Eduskunnan hallintovaliokunta

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi pelastuslakia, Pelastusopistosta annettua lakia, palosuojelurahastolakia ja eräitä muita lakeja. Muutokset johtuvat maakuntien perustamista sekä maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa ja valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevasta lainsäädännöstä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi (HE 18/2018 vp), jäljempänä alkuperäinen esitys, ehdotettiin muutettaviksi pelastuslakia, Pelastusopistosta annettua lakia, palosuojelurahastolakia ja eräitä muita lakeja. Pääosa muutoksista johtuu maakuntien perustamista sekä maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa ja valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevasta lainsäädännöstä. Maakuntauudistuksen aikataulusta johtuen esitykseen sisältyvät lait ehdotettiin tulemaan voimaan vuoden 2021 alusta. Kyseessä on maakuntalain (HE 15/2017 vp) täytäntöönpanoon liittyvä erillinen esitys.

Pelastuslakiin ehdotetut öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa, pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusvaatimuksia sekä väestönsuojelua ja väestönsuojien rakentamista koskevien säännösten oli alkuperäisen esityksen mukaan tarkoitus tulla voimaan jo 1 päivänä tammikuuta 2019. Myös meripelastuslain, merenkulun ympäristönsuojelulain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamista koskevat lait oli tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019. Näillä esityksillä ja niiden aikataululla ei ole liityntää maakuntauudistukseen.

Alkuperäiseen esitykseen sisältyvistä maakuntauudistukseen liittyvistä säännöksistä johtuen alkuperäinen esitys oli tarkoitus hyväksyä sen jälkeen kun maakuntien perustamista sekä maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa ja valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskeva lainsäädäntö on hyväksytty.

Pääministeri Juha Sipilä antoi 27 päivänä kesäkuuta eduskunnassa pääministerin ilmoituksen maakunta- sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen voimaantulon siirtymisestä niin, että maakuntien aloittamisen ajankohtaa siirretään vuoden 2021 alkuun. Maakuntien perustamista sekä maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa ja valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevan lainsäädännön hyväksyminen siirtyi vuoteen 2019. Näin ollen alkuperäiseen esitykseen sisältyviä muita kuin maakuntauudistuksesta johtuvia muutoksia ei olisi ollut mahdollista hyväksyä ennen niiden suunniteltua voimaantuloa.

Edellä sanotun johdosta annettiin hallituksen esitys laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 18/2018 vp) täydentämisestä (HE 138/2018 vp). Esityksessä ehdotettiin täydennettäväksi hallituksen esitystä laiksi pelastuslain muuttamiseksi ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi (HE 18/2018 vp) niin, että pelastuslain ja eräiden muiden lakien muuttamista koskevia pykäläehdotuksia muutettaisiin

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

poistamalla niistä maakuntauudistukseen liittyvät viittaukset siten, että nykyinen oikeustila säilyisi tältä osin.

Nyt annettava hallituksen esitys vastaa sisällöltään hallituksen esityksessä 18/2018 vp ehdotettuja ja täydentävällä hallituksen esityksellä 138/2018 vp poistettuja maakuntien perustamisesta sekä maakuntauudistuksen täytäntöönpanosta ja valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisoinnista johtuvia esityksiä.

Esityksen tavoitteet

Pelastuslaki

Esityksen tavoitteena on tehdä maakuntien perustamista, maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevasta lainsäädännöstä johtuvat tarpeelliset muutokset pelastuslakiin sekä eräisiin muihin lakeihin.

Esityksen tavoitteena on myös selkeyttää valtion ja maakuntien työnjakoa pelastustoimeen kuuluvan avun antamisessa ulkomaille ja kansainvälisen avun vastaanottamisessa.

Pelastuslain 27 §:n muuttamista koskevan esityksen tavoitteena on määrittää sisäministeriön ja pelastuslaitosten työnjako kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen liittyvissä tehtävissä sekä selkeyttää kansainvälisen avun antamiseen hankitun erityiskaluston ja -varusteiden sekä tehtävään koulutetun ja harjoitetun henkilöstön käyttömahdollisuuksia kotimaisissa onnettomuustilanteissa sekä kansainvälisen avun vastaanottamisessa.

Laki Pelastusopistosta

Esityksen tavoitteena on järjestää uudelleen ja turvata alueellisten maanpuolustuskurssien ja valmiusharjoitusten järjestämisvastuut muuttuvassa hallinnollisessa ympäristössä. Esityksen tavoitteena ei ole puuttua koulutusten ja harjoitusten sisältöihin. Alueellisten maanpuolustuskurssien sekä valmius- ja häiriötilanneharjoitusten järjestäminen esitetään siirrettäväksi aluehallintovirastoilta Pelastusopistolle.

Palosuojelurahastolaki

Esityksen tavoitteena on ottaa laissa huomioon maakuntauudistuksesta seuraavat muutostarpeet ja lisätä maakunnat rahastosta myönnettävien avustusten saajien joukkoon. Palosuojelurahastosta voitaisiin jatkossakin avustaa kuntia, koska paloasemat jäävät maakuntauudistuksessa niiden omistukseen.

Keskeiset ehdotukset

Maakuntalailla ja pelastustoimen järjestämislailla pelastustoimi siirretään vuoden 2021 alussa kunnilta maakuntien tehtäväksi. Pelastustoimen järjestämisestä vastaa maakunta ja pelastustoimen palvelujen tuottamisesta vastaa maakunnan liikelaitos. Maakunnan liikelaitoksesta säädetään maakuntalaissa. Pelastustoimen organisaatiosta, järjestämisestä, tuottamisesta, valvonnasta ja ohjauksesta säädetään jatkossa maakuntalaissa ja pelastustoimen järjestämislaissa.

Pelastuslaki

Pelastuslakiin ehdotetaan tehtäväksi pelastustoimen järjestämisvastuun maakunnille siirtämisestä johtuvat tarpeelliset muutokset. Pelastuslaista esitetään kumottavaksi pelastustoimen organisaatiota, järjestämistä, tuottamista, valvontaa ja ohjausta koskevat säännökset, joista säädetään jatkossa maakuntalaissa ja laissa pelastustoimen järjestämisestä.

Pelastuslakia tarkistettaisiin siten, että alueen pelastustoimi muutettaisiin maakunnaksi ja alueen pelastusviranomainen maakunnan pelastusviranomaiseksi. Eräitä säännöksiä muutettaisiin niin, että niitä sovellettaisiin jatkossa valtion ja kuntien lisäksi maakuntiin.

Lisäksi pelastuslakiin tehtäisiin eräitä tarkistuksia, jotka koskevat pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamista.

Ehdotetun pelastuslain 27 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan maakunnat osallistuisivat tämän lain 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon. Maakunnat vastaisivat niiden hallussa olevien valtion hankkimien kansainväliseen pelastustoimintaan tarvittavien varusteiden ja kaluston varastoinnista ja ylläpidosta. Kansainvälisen pelastustoiminnan erityisvalmius tukisi maakuntien pelastustoimen kotimaan valmiuksia.

Sisäministeriö vastaisi jatkossakin ulkomaille annettavan avun edellyttämistä erityisvalmiuksista, avun lähettämisestä päättämisen edellyttämästä varallaolosta ja niiden kustannuksista siltä osin kun ei ole kyse maakuntien riskien mukaiseen palvelutasoon perustuvasta valmiudesta. Sisäministeriö vastaisi myös kansainvälisen avun antamiseen perustettujen muodostelmien koulutuksesta ja harjoittelusta sekä Suomen kansainvälisten sitoumusten mukaisen suorituskyvyn edellyttämän erityiskaluston ja -varusteiden hankinnasta.

Ulkomaille annettavan avun antamiseen tarvittavat muodostelmat koottaisiin nykyiseen tapaan pääasiassa pelastuslaitosten henkilöstöstä, joka olisi tehtävän ajan palkattomalla virkavapaalla omasta virastaan maakunnassa.

Laki Pelastusopistosta

Pelastusopistosta annetun lain 2 §:n 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uudet 2 ja 3 kohdat, joiden mukaan Pelastusopisto vastaisi alueellisten maanpuolustuskurssien järjestämisestä yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa sekä maakuntien yhteisten valmius- ja häiriötilanneharjoitusten järjestämisestä yhteistyössä maakuntien kanssa. Pelastusopiston lakisääteisenä tehtävänä on jo nykyään normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen valmentavan koulutuksen antaminen.

Palosuojelurahastolaki

Esityksessä ehdotetaan Palosuojelurahastolakia muutettavaksi siten, että rahastosta voitaisiin myöntää avustusta jatkossa pelastustoimen alueiden sijasta maakunnille.

Lakimeripelastuslain 4 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan edellä mainittujen lakien lisäksi tehtäväksi muutoksia meripelastuslakiin (1145/2001). Ehdotetut muutokset ovat teknisluonteisia.

Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset julkiseen talouteen

Ehdotuksella tulisi olemaan vaikutuksia valtion talousarvioon ja maakuntien talouteen. Osa vaikutuksista olisi pysyviä ja osa kertaluonteisia. Osa aiheutuvista kustannuksista johtuisi suoraan tästä hallituksen esityksestä ja osa tähän esitykseen liittyvästä muusta lainsäädännöstä. Menojen mitoitusta ja ajoitusta sekä vaikutusten selvittämistä jatketaan. Jäljempänä mainitut kustannusvaikutukset ja määrärahasiirtojen suuruus ovat tässä vaiheessa asianomaisten ministeriöiden arvioita. Pelastustoimeen liittyvän lainsäädännön muuttamisen mahdollisesti edellyttämien uusien määrärahojen ja määrärahasiirtojen tarkempi mitoitus ja ajoitus selvitetään julkisen talouden suunnitelman sekä talousarvioiden ja lisätalousarvioiden valmistelun yhteydessä.

Pelastuslaki

Pelastustoimeen kuuluva ulkomaille annettavaa apua ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamista koskeva esitys ei lisäisi maakunnille aiheutuvia kustannuksia. Valmius ulkomaille annettavaan pelastustoimintaan kuuluvaan apuun perustuisi maakuntien kotimaiseen riskien mukaiseen osaamiseen, valmiuteen ja palvelutasoon. Viime vuosien maneesi- ja liikuntahallionnettomuudet

osoittavat, että rakennuksen sortuminen ei ole vain ulkomaisissa onnettomuuksissa toteutuva riski, vaan esimerkiksi kyky rauniopelastamiseen kuuluu jokaiselta maakunnalta edellytettävään palvelutasoon. Palvelutason kehittäminen kotimaisten riskien edellyttämälle tasolle palvelee samalla kansainvälisen pelastustoiminnan valmiuksia. Maakunnat vastaavat pelastustoimen järjestämislain 11 §:n nojalla riskien mukaisesta palvelutasosta ja sen toteuttamisen aiheuttamista kustannuksista. Maakuntien rahoitukseen sovelletaan lakia maakuntien rahoituksesta.

Laki Pelastusopistosta

Alueellisten maanpuolustuskurssien sekä maakuntien yhteisten valmiusharjoitusten järjestäminen siirtäminen aluehallintovirastoilta Pelastusopistolle ei edellyttäisi lisämäärärahaa, vaan kyse on määrärahojen siirrosta valtiovarainministeriön pääluokasta sisäministeriön pääluokkaan. Esitys ei edellyttäisi myöskään lisähenkilötyövuosia, vaan kyse on henkilötyövuosien siirroista hallinnonalojen ja virastojen välillä. Näistä muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Aluehallintovirastojen pelastustoimi ja varautuminen vastuualueilta Pelastusopistoon siirtyisi noin 4 henkilötyövuotta vastaava henkilöstö, jonka tehtävänä olisi alueellisten maanpuolustuskurssien sekä maakuntien yhteisten häiriötilanne- ja valmiusharjoitusten järjestäminen. Henkilöstömenojen arvioidaan olevan noin 0,30 miljoonaa euroa.

Alueellisten maanpuolustuskurssien sekä maakuntien yhteisten valmiusharjoitusten järjestäminen siirto aluehallintovirastoilta Pelastusopistolle edellyttäisi noin 0,3 miljoonaa euron siirtoa momentilta 28.40.01 momentille 26.30.01 vuodesta 2021 alkaen. Määrärahasiirrot koskevat vuoden 2021 talousarviota ja sitä seuraavia talousarvioita.

Ehdotettu laki ei sisällä erityisiä valtion sisällä tapahtuvia henkilöstösiirtoja koskevia säännöksiä, vaan valtion virastojen välillä tapahtuvissa henkilösiirroissa noudatetaan valtion virkamieslain 5a—5c §:issä säädettyjä periaatteita. Pääsääntönä tällöin on, että virat ja niihin nimitetyt virkamiehet siirtyvät samaan virastoon tai samoihin virastoihin kuin tehtävät siirtyvät. Määräaikaisissa palvelussuhteissa olevat siirtyvät uuden työnantajan palvelukseen määräaikaisen palvelussuhteensa keston ajaksi.

Henkilöstösiirroissa noudatetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Onnistunut muutoksen johtaminen edellyttää avoimuutta ja henkilöstön osallistamista muutoksen toteutukseen. Henkilöstön tiedonsaannista ja vaikutusmahdollisuuksista tulee huolehtia uudistusta toteutettaessa.

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen pelastuskoulun tutkintokoulutuksen nykyiset kustannukset ovat alustavien laskelmien mukaan noin 0,7 - 0,8 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä summa sisältyy maakuntarahoituslaskelmissa pelastustoimen yleiskatteiseen rahoituskokonaisuuteen. Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen pelastuskoulun toiminnan lakkaamisen johdosta Pelastusopistolle siirtyvä koulutusvolyymi edellyttäisi momentille 26.30.01 määrärahalisäystä noin 0,6 miljoonaa euroa vuodesta 2020 alkaen. Vuodesta 2021 alkaen rahoitus tulisi siirtää maakuntarahoituksen momentilta, kuitenkin huomioiden se, että maakuntarahoituksella tulisi kattaa siirtymäsäännöksen mukaisesti Uudenmaan maakunnan ja sen pelastuslaitoksen vastuulle jäävän Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen pelastuskoulun yhden pelastajakurssin koulutuksen loppuun saattaminen vuonna 2021.

Muusta lainsäädännöstä johtuvat taloudelliset vaikutukset

Osana maakuntauudistusta pelastustoimen tehtävien järjestämisvastuu siirtyisi kunnilta maakunnille maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevan lainsäädännön ja pelastustoimen järjestämislain mukaisesti. Pelastustoimen järjestämislaissa esitetään myös pelastustoimen ohjauksen vahvistamista. Tällä hetkellä pelastustoimen ohjaus on jakautunut aluehallintovirastojen ja sisäministeriön kesken. Esityksen perusteella vuosia 2018 - 2021 koskevassa julkisen talouden suunnitelmassa sisäministeriön pääluokkaan on suunniteltu siirrettäväksi noin 2,2 miljoonaa euroa aluehallintovirastojen pelastustoimen ja varautumisen vastuualueen määrärahoja. Tähän summaan on sisällytetty edellä mainittu alueellisen maanpuolustuskurssien ja

varautumiskoulutuksen järjestämiseen kohdennettu ja momentille 26.30.01 siirretty noin 0,3 miljoonaa euroa. Määrärahasiirrot olisivat pysyviä vuodesta 2021 alkaen.

Pelastustoimen ohjaus

Pelastustoimen ohjaus edellyttäisi noin 1,9 miljoonaa euron siirtoa momentilta 28.40.01 momentille 26.01.01 vuodesta 2020 alkaen. Sisäministeriön palvelukseen siirtyisi aluehallintovirastoista 26 henkilötyövuotta vastaava henkilöstö, joka on hoitanut pelastustoimen alueellisia ohjaustehtäviä ja yleisen varautumisen tehtäviä. Sisäministeriöön siirtyvät henkilöt ovat kaikki virassa tai määräaikaisessa virkasuhteessa. Määräaikaisen henkilöstön osuus aluehallintovirastojen pelastustoimen ja varautumisen vastuualueen koko henkilöstöstä on 24 %. Sisäministeriöön siirtyvän henkilöstön työvoimakustannusten ja muiden käyttökustannusten arvioidaan olevan noin 1,9 miljoonaa euroa vuodessa. Määrärahasiirto sisältyi vuosia 2018 - 2021 koskevaan julkisen talouden suunnitelmaan. Määrärahasiirrot olisivat pysyviä vuodesta 2021 lukien.

Tietohallinnon- ja tietojärjestelmien uudistaminen, suunnittelu ja toteuttaminen

Pelastustoimen toiminnan jatkuvuuden turvaaminen maakunnallisena organisaationa, pelastustoimen tietohallinnon kehittäminen ja uusien tarvittavien yhdenmukaisten tietojärjestelmien uudistamisen suunnittelu sekä toteuttaminen aiheuttaisivat sisäministeriölle tämänhetkisen SM:n arvion mukaan noin 23,4 miljoonan euron kertaluonteiset kustannukset vuosina 2018 - 2022. Tästä 3,0 miljoonaa euroa sisältyy vuoden 2018 talousarvioon ja 2,0 milj. euroa vuoden 2019 talousarvioon. Uusien maakuntien muodostaminen edellyttää uusien integraatioiden rakentamista olemassa oleviin kansallisiin ja maakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin sekä uusien maakuntien yhteisiin tietojärjestelmiin. Osa tulevista kansallisista palveluista säädettäneen maakunnille pakollisiksi, jolloin niiden käyttöönotto muutoksen aikana aiheuttaa pakollisia kustannuksia myös pelastustoimelle omien toimialakohtaisten järjestelmien osalta. Maakuntien määriteltyjen toimijoiden on muun muassa liityttävä julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetussa laissa (10/2015) tarkoitettujen kansallisten turvallisuusverkkopalvelujen sekä hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetussa laissa (571/2016) tarkoitettujen tukipalvelujen käyttäjiksi. Kansallisiin palveluihin liittyminen aiheuttaa kustannuksia pelastustoimelle ja muille niihin liittyville toimijoille.

Merkittävä osa pelastustoimen uudistamista on pelastustoimen tietohallinnon ja tiedon hallinnan sekä digitalisoinnin kehittäminen. Tietohallinnon osalta on tarpeen luoda selkeä pelastustoimen tietohallinnon ja kokonaisarkkitehtuurin ohjaus- ja hallintamalli. Pelastustoimen tietojärjestelmien tulisi olla yhdenmukaisia ja yhteentoimivia valtion ja maakuntien tietojärjestelmien kanssa niin, että ne mahdollistavat tiedonhallinnan ja tietojohtamisen, pelastustoimen tehtävien hoitamisen ja pelastustoiminnan johtamisen sekä väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa. Pelastustoimen tietojärjestelmäpalveluiden tulisi olla riittävän turvallisia ja mahdollistaa toiminta kaikissa olosuhteissa.

Pelastustoimen tietojärjestelmämuutoksiin on vuoden 2018 talousarviossa momentille 26.30.01 osoitettu 3,0 miljoonan euron määräraha ja vuoden 2019 talousarviossa 2,0 milj. euron määräraha. SM:n arvion mukaan vuosia 2020 - 2022 koskeva määrärahatarve olisi noin 18,4 miljoonaa euroa.

Lisäksi sisäministeriö on arvioinut, että pelastustoimen digitalisointiin sekä tietohallinnon ylläpitämiseen ja edelleen kehittämiseen tulisi suunnata pysyvää määrärahalisäystä vuodesta 2020 alkaen. Määrärahatarve aiheutuisi sisäministeriön ja muiden turvallisuusviranomaisten yhteisten tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä Toimintamalli olisi kuitenkin uusi, eikä tätä toimintaa ole aiemmin hoidettu aluehallintovirastojen tai kunnallisen pelastustoimen toimesta. Tämän määrärahan arvioitu vuotuinen tarve olisi noin 2,0 - 5,0 milj. euroa kehyskaudella.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Pelastuslaki

Pelastustoimeen kuuluvaa ulkomaille annettavaa apua ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamista koskeva esitys ei lisäisi maakuntien tehtäviä. Valmius ulkomaille annettavaan pelastustoimintaan kuuluvaan apuun perustuisi maakuntien kotimaiseen riskien mukaiseen osaamiseen, valmiuteen ja palvelutasoon. Viime vuosien maneesi- ja liikuntahallionnettomuudet osoittavat, että rakennuksen sortuminen ei ole vain maanjäristyksissä tai muissa ulkomaisissa luonnononnettomuuksissa toteutuva riski, vaan kyky rauniopelastamiseen kuuluu jokaiselta maakunnalta edellytettävään palvelutasoon. Maakunnat vastaavat pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 11 §:n nojalla riskien mukaisesta palvelutasosta ja sen toteuttamisen aiheuttamista kustannuksista. Ulkomaille annettavaa apua varten valtion toimesta ja kustannuksella luodut ja hankitut erityisvalmiudet, kalusto ja varusteet ovat maakuntien käytettävissä myös kotimaisissa onnettomuustilanteiden vaatimassa pelastustoiminnassa samoin perustein kuin maakuntien omat resurssit. Kansainvälisen pelastustoiminnan erityisvalmius tukisi näin maakuntien pelastustoimen kotimaan valmiuksia.

Laki Pelastusopistosta

Maakuntauudistuksen yhteydessä nykyisen Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen pelastuskoulun tutkintokoulutus lakkaa ja vastaava koulutusvolyymi siirretään Pelastusopiston järjestettäväksi. Pelastusopisto toteuttaa Helsingin pelastuskoulun lakkaamisen johdosta tarvittavan ensimmäinen lisäyksen pelastajakoulutuksen koulutusvolyymiin jo vuoden 2020 aikana.

Alueellisten maanpuolustuskurssien ja valmiusharjoitusten siirtämisellä aluehallintovirastoilta Pelastusopiston tehtäväksi lisäisi jonkin verran opiston nykyistä tehtävämäärää. Uusia tehtäviä tulisi myös maakunnille ja sisäministeriölle.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Maakuntauudistuksen johdosta tehtävillä muutoksilla ei olisi suoria yhteiskunnallisia vaikutuksia. Ehdotetut muutokset ovat pääsääntöisesti teknisiä ja ne johtuvat muuhun lainsäädäntöön perustuvista organisaatiomuutoksista.

Pelastuslaki

Pelastustoimeen kuuluvaa ulkomaille annettavaa apua ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamista koskeva esitys parantaisi pelastustoimen kykyä vastata erilaisiin onnettomuuksiin koko maassa. Valmiuksien laajentaminen kaikkiin pelastuslaitoksiin lisäisi pelastustoimen palveluiden yhdenmukaista ja -vertaista tuottamista.

Laki Pelastusopistosta

Alueellisten maanpuolustuskurssien ja valmiusharjoitusten siirtämisellä aluehallintovirastoilta Pelastusopiston tehtäväksi ei olisi yhteiskunnallisia vaikutuksia. Maanpuolustuskurssit järjestettäisiin jatkossakin alueellisesti, eikä järjestämisvastuun siirrolla olisi vaikutuksia esimerkiksi kurssille ottamisen edellytyksiin tai osallistumiskustannuksiin.

Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017). Eduskunnan käsiteltävänä on lisäksi hallituksen esitys laiksi pelastustoimen järjestämisestä (HE 16/2017).

Pelastustoimen järjestämislaissa tarkoitettujen pelastustoimen tehtävien yleistä hallinnollista toteuttamista ja henkilöstön asemaa koskevat yleiset säännökset sisältyvät maakuntalakiin ja maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaanpanolakiin. Pelastustoimen rahoitus määräytyy maakuntien rahoituslain mukaan.

Laissa maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta ehdotetaan säädettäväksi myös pelastustoimen järjestämisestä annettavan lain voimaanpanosta. Tarkoitus on, että pelastustoimen järjestämisestä annettava laki vahvistettaisiin ennen kuin laki maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta vahvistetaan.

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 14/2018). Esitykseen sisältyvät ehdotukset valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisoimiseksi. Esityksellä perustettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirasto, jolle koottaisiin pääosa lakkautettavaksi ehdotettavien aluehallintovirastojen ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtävistä sekä osa lakkautettavaksi ehdotettavien elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävistä.

Muutostarpeet hallituksen esitykseen

Hallituksen esityksen antamisen jälkeen on ilmennyt tarpeita muutoksille, joka olisi tarpeen toteuttaa esityksen eduskuntakäsittelyssä:

Pelastuslain 111 §:n 5 momentissa sisäasiainministeriö tulisi muuttaa sisäministeriöksi.

Edellyttäen, että hallituksen esitykseen HE 14/2018 vp sisältyvä ehdotus laiksi Valtion lupa- ja valvontavirastosta tulee hyväksytyksi, tulisi pelastuslain 22 b, 22 c ja 111 a §:ssä sekä palosuojelurahastolain 4, 5, 6 ja 7 §:ssä aluehallintovirasto muuttaa valtion lupa- ja valvontavirastoksi.